

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opuscula Spiritiva - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae Christianae. III. Manuctio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss. Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. XXIII. De Justitia & Religione. Actus utriusque. Quid sit Poenitentia, & in quo consistat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

Quare prudens nil temere agit, propriumque iudicium alieno consilio subijcit. Timidæ sunt hominum cogitationes, incertæ providentiæ, rerum exitus dubii, fallaces experientiæ. Ibi salus, ubi multa consilia. Spectat quoque ad prudentem, rem denudare, & acutè introspicere sine furo & integumentis, quæ decipere incautos solent. Seponere pecuniam, famam, dignitatem: intùs rem ipsam scrutare: quære quid sit, non quid vocetur. Stultum est simulachris & umbris falli. Tum debes veluti ex specula quicquid evenire potest explorare, ne stultum illud quandoque dicendum sit, Non putaram. Ad id longa consultatio adhibenda, maturumque iudicium, & subtile examen, ne prava aliqua circumstantia actionem vitiet, ne prudentia degeneret in astutiam & calliditatem, & ne in tanta veri ac fucati boni vicinia vitium pro virtute amplectaris. Peractâ denique electione, omnem præcide moram, statimque exequere quod decrevisti. Nullus cunctationi locus est in bono consilio, quod non potest laudari, nisi peractum.

C A P. XXIII. *De Iustitia, & Religione. Actus utriusque. Quid sit Pœnitentia, & in quo consistat.*

1. **I**ustitia suprema virtus aliis nata non sibi, quicquid habet transfundit in proximos, nihil petens ex se nisi usum sui. Hæc homines à mutuis injuriis avertit, & mundum universum in pace constituit. Hæc tacita quædam naturæ conventio est, & vinculum societatis humanæ, nec quidquam sine illa laudabile esse potest. Vir justus neminem lædit, alienum non vendicat, omnibus prodest, benè de omnibus sentit & loquitur, dat unicuique quod suum est, non impedit alterius bonum. Si præsit, iusta præcipit, omnibus patet, propriisque utilitatibus subditorum commoda præfert: pœnis vitia coercet, præmia bonis largitur, & sic omnes continet in officio. Si subsit, servat concordiam, legibus paret, & iussis majorum, suorumque statu contentus officia & dignitates non appe-

tit, nec se rebus ingerit, quæ ad se non spectant. Gratis autem justitiam colit, quia justæ actionis nullum majus præmium existimat, quàm justum esse.

2. Religio moralium virtutum præstantissima Deum immediatè respicit, ejusque cultum & honorem. Primus autem cultus est ipsum credere & cognoscere: deindè reddere illi majestatem suam, reddere bonitatem. Parum est nosse Deum, & quod Dæmones faciunt qui oderunt: amor insuper & cultus exigitur his ex rebus constans, quæ utinam tam benè implerentur, quàm sciuntur. Scis Deum illum esse, qui præsidet mundo, qui humani generis tutelam gerit, qui universa moderatur. Ipsum solum potentem, solum bonum, solum altissimum confiteris: ab eo tanquam à summo bono & tuo ultimo fine perpetuam beatitudinem expectas. Cur non igitur, ut par est, eum colis? cur non summam ei exhibes venerationem? cur vilissimam terræ glebulam ei præfers? Vana est religio tua, nisi factis comprobetur. Vis verè religiosus esse? Ambula coram Deo & esto perfectus. Satis eum colit, qui imitatur. Vera Religio te Deo religat, Deum tibi. Custodi eam illibatam à negligentia, ab erroribus, à peccatis. Stultitia magna est, fidem linguâ, moribus infidelitatem prædicare. Hujus notæ homines irrisit olim celeberrimus inter Ethnicos Philosophus dicens, Nihil gloriosius esse Christianis, cum loquuntur: nihil miserabilius cum operantur.

3. Divini juris læsi reparatrix est Pœnitentia, quæ ad peccati detestationem inclinatur, cum efficaci voluntate Deo per illud offenso satisfaciendi. Hæc est enim pœnitentia præterita peccata detestari, expiari, nec amplius in ea consentire. Præterit quod delectat, restat quod arguit, quod torquet, quod damnat. Quid prodest tractam fœditatem abscondere? Nemo nocens se giudice absolvitur. Tribunal quoddam à natura in ipsa mente humana constitutum est, ubi unusquisque sui sceleris accusator est & testis & judex. Hic coge animum & sensus

tuos quotidie adesse ad reddendam rationem. Dic apud te causam & quantum potes te ipsum coargue. Totum diem tecum scrutare : omnia dicta & facta tua , atque ipsamet cogitationes remetire, nihil abscondens, nihil transiens. Si agnoscis iniquitatem tuam, ignoscit Deus : si fateris , mederis. Quid refert neminem scire vitium tuum, cum tu scias ? An utilius tibi existimas damnatum latere, quam palam absolvi ? Ubicumque lateas , conscientia tecum est, non potes eam effugere. Miserrimus es si hanc aspernaris.

4. In tria tempora vita dividitur , quod est , quod fuit & quod futurum est. Præsens momentaneum est , ante desinens quam veniat : futurum nondum est : at præteriti dies aderunt omnes cum iusseris & ad arbitrium tuum se inspicipientur. Ne timeas memoriam tuam , nec erubescas te in præteritum retorquere, erroresque tuos tibi exprobrare. Quò frequentius id feceris, eò citius emendaberis. Ipse de te vindictam sume , nec ea iterum admittas, quæ fecisse te plangis. Plerique liberati à naufragio exinde repudium & navi & mari dicunt , Deique beneficium periculi memoria honorant. Hanc bonam sollicitudinem in te esse cupio , ne iterum experiri velis quod semel timuisti. Grande periculum evasisti , ne te iterum discrimini exponas. Toties pepercit Deus , quoties deliquisti : cave ne idcirco deterior fias , quia Deus bonus est. Quid facturus sis cogitas aliquando , cur non potius quid feceris ? Nam consilium futuri ex præterito venit. Multi ad sapientiam pervenirent , nisi jam putarent se pervenisse. Nisi te quotidie emendes , quotidie deterior eris.

C A P. XXIV. *De Pietate , & Observantia. Obedientia commendatur, itemque Gratitude. Quomodo accipiendum, & reddendum sit beneficium.*

I. **N**ullâ vi verborum exprimi potest , quam laudabile opus sit posse hominem dicere ; Parentibus meis cessi & parui semper : eorum imperio , sive æquum , sive